

• Тематична-циклічність публікацій, яка відображає «почерк автора». Наприклад: *Ми: пісня емігранта з Тернополя* (Сорока, 02.06.2016), *Пісня тернопільського емігранта: Сусіди* (Сорока, 16.06.2016) й ін. Такі авторські блоги-цикли є цікавим жанровим зразком блогу, об'єднані спільною тематикою. Вважаємо, що розвиток тематичних циклів у формі авторських блогів є перспективним для інтернет-порталу «Сорока».

• Традиційний підхід до розкриття масових тем (дозвілля, подорожі, стосунки) та ін. Ця тенденція характерна для багатьох регіональних ЗМІ, як друкованих так і онлайн-ових. В авторських блогах «Сороки» також простежується низький рівень професіоналізму до розкриття масових тем. Наприклад, публікація: Заголовок: *Що таке «подорож» та з чим її «їсти»* (Сорока, 29.03.2017). В інтернеті на першій сторінці пошуку можна знайти такі варіації цього журналістського «заїждженого» універсалізму: *Що таке рукола і з чим її їдять; Що таке джінса і з чим її «їдять»* тощо.

Звернемо увагу на те, що будь-яка жанрова форма потребує вдалого заголовку. Адже це її візитівка, котра формує перше враження читача. У випадку з авторськими блогами заголовок не менш важливий, бо представляє конкретного автора, його світовідчуття, інтереси, звички, особливості ставлення до певних подій та явищ.

З огляду на наведені вище аргументи можна зробити висновок про те, що деякі матеріали авторських блогів «Сороки» потребують допрацювання або іншої категоріальної ідентифікації, наприклад, читачські блоги, які за рівнем якості контенту можуть бути нижчими від авторських.

Як бачимо блоги як жанрова форма інтернет-порталу «Сорока» є мало розробленою структурою і використовуються не на повну потужність. До сильних сторін варто віднести циклічні матеріали, що виходять під назвою «Авторські блоги», до слабких сторін – низьку якість значної частини контенту блогів, що потребує суттєвого допрацювання.

Здійснивши аналіз основних жанрових форм інтернет-порталу «Сорока» можемо стверджувати, що у виданні переважають короткі інформаційні жанри, найпопулярнішим з яких є новина. Серед сучасних жанрових форм інтернет-журналістики «Сорока» використовує відеоновини і блоги. Ці жанри є законнимірним продовженням тенденцій міжнародної журналістики, що репрезентують явище конвергенції та мультимедійності сучасних інтернет-ЗМІ на регіональному рівні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мехед Н. Особливості редакційного опрацювання текстового контенту українських інформаційно-аналітичних ЗМІ. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.journ.univ.kiev.ua/ndumk/index.php/component/content/article/93-2/>
2. Потятиник Б. Інтернет-журналістика: навч. посібник. – Львів: ПАІС, 2010. – 244 с.
3. Сорока. Інформаційно-аналітичний портал Тернополя: <http://soroка.ternopil.ua/>

Рибак В.

Науковий керівник – доц. Бабій І.М.

АВТОРСЬКІ НЕОЛОГІЗМИ У РОМАНІ ЛІНИ КОСТЕНКО «ЗАПИСКИ УКРАЇНСЬКОГО САМАШЕДШОГО»: СЕМАНТИКО-СТРУКТУРНИЙ АСПЕКТ

Творчість видатної української поетеси Ліни Костенко повсякчас привертає увагу лінгвістів: досліджено ономастику (М. Мельник), лексико-семантичне вираження концепту «природа» (І. Дишлюк), семантику та стилістичні функції кольоративів (Г. Губарева), власне ім'я як засіб інтелектуалізації поетичного мовлення (Л. Петрова), стилістичні функції запозичень (О. Степанюк) у її поетичному доробку тощо. Натомість проза Ліни Костенко, зокрема індивідуально-авторські висловлювання в романі «Записки українського самашедшого» (К., 2011) ще не були предметом дослідження[3;43].

Важливим є те, що письменниця писала від особи 35-річного чоловіка і використовувала мову, притаманну середньостатистичному жителю України зі всіма її недоліками, зокрема такими, як «суржик», сленг та ін. Попри те, цікавим явищем у лексичному складі роману стала велика кількість індивідуально-авторських неологізмів, які неможливо не помітити при прочитанні твору.

Актуальність нашої роботи зумовлена потребою всебічного вивчення індивідуально-авторських новотворів з лексико-семантичного, структурно-словотвірного та функціонального поглядів у творчості Ліни Костенко.

Об'єкт дослідження – роман Ліни Костенко «Записки українського самашедшого».

Предметом нашого дослідження є авторські неологізми у творчості Ліни Костенко.

Метою нашої статті є виявлення в романі «Записки українського самашедшого» Ліни Костенко неологізмів, з'ясування їх структурної, семантичної та функціональної своєрідності.

Індивідуально-авторськими неологізмами (оказіоналізмами, або стилістичними неологізмами) є нові слова, утворені авторами літературних чи публіцистичних творів з певною стилістичною метою для конкретного випадку, які функціонують лише в певних контекстах. Цій групі неологізмів притаманна

експресивність і незвичайність. Оказіоналізми, як правило, не стають здобутками мови. Надзвичайно багата індивідуально-авторськими неологізмами українська поезія, наприклад: *Вірю яснозорно – за рікою дзвони: сню волосожарно* (П. Тичина); *І стане лан – як стан золотопоясний, і нові вруна випестить рілля* (М. Рильський); *В лазуреві безмежжя нас кличе весна, пружно-яро життя ожива* (С. Маланюк); *Треба щедро – серцем одним, устами ледь розпуклими – розпелюстити втіхи гін, всевідради!* (В. Стус) [1; 266].

Індивідуально-авторські новотвори в сучасній літературі посідають помітне місце, і без всебічного вивчення їх не можна говорити про новаторство у творчості взагалі. Пошуки сучасних письменників у галузі індивідуального словотвору мають вплив на розвиток образної системи в літературі, збагачують лексикон, визначають перспективи творення нових номінативних одиниць за певними словотвірними типами. У зв'язку з цим, особливого значення набуває аналіз фактів, що зумовлюють виникнення і функціонування авторських новотворів.

Лінгвістичні розвідки вітчизняних та зарубіжних мовознавців були спрямовані на вивчення різних аспектів okazіональних слів, а саме: лексико-семантичного (І.К. Білодід, Г.Й. Винокур, А.Г. Горнфельд, О.С. Кубрякова, В.В. Лопатін, В.М. Русанівський, Е. Ханпіра, В.А. Чабаненко, Д.М. Шмельов), словотвірного (Г.Й. Винокур, Н.І. Вовчук, Г.Н. Вокальчук, В.В. Герман, О.А. Земська, О.Г. Ликов, В.В. Лопатін, І.С. Олійник, Л.П. Павленко, О.О. Тараненко, І.С. Улуханов, Е. Ханпіра, В.М. Хохлачова В.А. Чабаненко), ономасіологічного (О.А. Габінська, Н.Є. Касьяненко), лексикографічного (І.М. Мальцева, Н.І. Фельдман, О.С. Чиркова). Естетичні функції okazіональних слів, особливості їх функціонального статусу розглядалися у працях І.М. Бабій, О.Г. Ликова, В.П. Ковальова, О.І. Олександрової, Л.В. Пашко, І.Т. Принцевського.

Проаналізувавши специфіку творення неологізмів у романі «Записки українського самашедшого» Ліни Костенко, варто відзначити, що переважно поетеса використовує морфологічні способи творення таких лексем – афіксальний і складання. Серед афіксальних неологізмів досить поширені ті, що утворені суфіксальним способом за допомогою формантів *-ик, -ість, -их(а), -й(а), -ач, -к(а)*: *культик, шибздик, харизматик, моноцентричність, мойсейність, потойбіччя, бомжиха, природувач*. У романі "Записки українського самашедшого" новотвори з суфіксом *-ник* представлені назвами осіб, які виконують дію, названу твірним дієсловом, або є носіями предметної ознаки: *мобільник, очільник, чільник, протестувальник*. Напр.: *Зрешистю, дружина в мене розумна й красива, упадальників біля неї не бракувало, і якби зі мною щось не так, то вона вибрала б не мене*.

Індивідуально-авторські прикметники творяться в основному за допомогою суфіксів *-ськ(ий)* та *-н(ий)*: *хрещатицький, тайтянський, манхетенський, сконфронтований, світодіодний, протестний, притульний, пасіонарний, нордичний, софістикований*.

Також одним із найбільш продуктивних способів словотвору, що використовує Ліна Костенко, є основоскладання. Так, зустрічаємо у тексті слова такого типу, як *костокрилий, косноязыкий, звірояцур, звіроніжка, мордолупцювання, тихопомішаний, психофантасмагорія, телеяцик, давньопоколінний, високостойний*. Напр.: *У місті справжнісінький льодопад*.

При творенні авторських іменників та прикметників часто письменниця використовує іншомовні префікси, а саме: *анти-, квазі-, псевдо-, супер-, пост-*: *квазідемократія, антинація, псевдонаціоналізм, постчорнобильський, постгеноцидний, постплідське, антиукраїнський, антиглобалісти*.

Напр.: *Вона ходить, як на пуантах, у якійсь постсценічній прострації, всім усміхається і нікого не впізнає*.

Варто зазначити, що у тексті твору використовується порівняно молодий спосіб творення слів – аббревіація. Він розвинувся у 20 столітті. Це об'єднання скорочених основ, скорочених і повних основ, а також творення простого похідного слова шляхом довільного скорочення твірної одиниці. При аббревіації, як і при складанні похідне утворюється шляхом злучення компонентів кількох слів. В українській, як і в інших слов'янських мовах, аббревіація характерна здебільшого для іменників і дуже рідко використовується у прикметниках.

У сучасній українській мові активізувався процес скорочення слів за аббревіатурним способом, тобто не на морфемному рівні, що притаманне розмовному стилю: *неформали* (представники неформальних організацій), *рок* (рок-н-рол), *фанати* (фанатики) тощо [2; 53].

Ліна Костенко використовує аббревіатури, які уже функціонували раніше (*адмінресурс, спецлабораторія, автотренінг*), а також вводить в текст власні мовні утворення (*бабком, афро-україночка, політпатологи, світопорядок*). Зустрічаються розмовні аббревіатури: *віртуал* (віртуальний світ), *мило* (e-mail), *спок* (спокій).

У романі наявні прислівники, що утворилися афіксальним способом, з додаванням суфікса *-о* до вже існуючих прикметників. Напр.: *Син приїхав адріатично засмаглий, каже : «per favore» і «grazie»; З'їли всіх мишей і кажанів, тепер голодні коти інферально нявкають по дворах*.

Серед усіх авторських неологізмів найбільше іменникових і прикметникових okazіоналізмів, адже саме ці частини мови найчастіше вживаються у тексті та мають важливе інформаційне значення.

Окрему групу становлять дієслова-неологізми, яких ми виявили близько сорока. Вони утворені префіксальним, суфіксальним, префіксально-суфіксальним, постфіксальним, префіксально-суфіксально-постфіксальним способами: *дзункотіти, вигарцьовувати, жумрати, насюсяти, перетривати, допінгувати, інтоксикувати, мімікрувати, камуфлюватися, піаритися, одсичати, напродукувати, переакцентувати, знікчемлювати, набринькувати, підфутболювати, погулити*. Серед них велика група дієслів, що містить іншомовні корені. Так, цікавим є дієслово *засейвити*, адже утворене від іноземного слова (англ. «save») зі значенням «зберегти», наприклад: *Я хотів би цю дружбу засейвити – час летить, малому потрібен старший товариш*.

Варто зазначити, що письменниця не лише створює власні неологізми, а й вводить їх в активну лексику роману через запозичення з інших мов: *раціо, емоціо, скинхед, допінг, негації, білборд, веб-серфінг, веб-сайт, сіді-плеєр, веб-сторінка, промоутер, рімейк, фаст-фуд, сендвич-бар, флеш-моб, трейдери, блокбастер, блог, слоган, барбекю, хоспіс, прейскурант, ремікс, месидж, хабвей*.

Ліна Костенко використовує оказіоналізми з метою урізноманітнення лексики, максимальної передачі емоційного забарвлення твору, подекуди, застосовує, щоб підкреслити іронію чи сарказм. Напр.: *Свободи хамства, свободи невігластва, свободи ненависті до України. Все, що є нищого й зловорожого, вигрівається під сонцем нашої демократії; Нація навіть не косноязыка. Нація недорікувата*.

Отже, у романі Ліни Костенко «Записки українського самашедшого» максимально відтворена мовна ситуація в Україні, адже розмова ведеться з уст «середньостатистичного» українця, який уживає як літературні слова, так і діалектизми, сленг, запозичення. Утворення великої кількості авторських неологізмів свідчить про надзвичайну майстерність та талант Ліни Костенко, вміння створити максимально повний та багатий спектр почуттів та вражень у певних ситуаціях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар О. І. Сучасна українська літературна мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія / Навч. посіб. / І. О. Бондар, Ю. О. Карпенко, М.Л. Микитин-Дружинець. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – 368 с.
2. Горпинич В. О. Українська словотвірна дериватологія / В.О. Горпинич. – Дніпропетровськ: 1998. – 199 с.
3. Денискіна Г. Парадоксальні висловлення: логічний та лінгвістичний феномен / Ганна Денискіна // Дивослово: щомісячний науково-методичний журнал. - 2015. – 1(694). – С. 40 - 49
4. Костенко Л. Записки українського самашедшого / Ліна Костенко. – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2011. – 416 с.

Шевчук К.

Науковий керівник – доц. Бабій І. М.

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ У РОМАНІ «ПОКРОВ» ЛЮКО ДАШВАР: СЕМАНТИКО-ЕСТЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Фразеологія є криницею мудрості, що збагачує нашу мову та надає їй неперевершеної краси. Це одна із найбільш унікальних та неординарних сторін мови. Сьогодні фразеологія, як галузь мовознавства, привернула до себе увагу багатьох дослідників. У ній розкривається глибинний етнічний та культурний зміст, який сягає найдавніших часів. Фразеологізми є своєрідним кодом для трактування ментальності народу. Фразеологічні одиниці також відображають внутрішній світ автора, його світогляд. Сьогодні активно вивчають фразеологію в художніх та публіцистичних текстах.

Фразеологію досліджували О.О.Потебня, Ш.Баллі, Ф. де Соссюр, Л.Г.Авксентьєв, М.Ф.Алефіренко, Я.Т.Билиця, В.І.Гавриць, М.Т.Демський, С.Н.Денисенко, В.І.Кононенко, В.І.Лавер, О.П.Пророченко, Л.Г. Скрипник, Г.М.Удовиченко, Ю.Ю.Аваліані, Н.М. Амосова, В.Л. Архангельський, В.В. Виноградов, В.П. Жуков, О.В.Кунін, В.М.Телія, І.І.Чернишова, Ф. Зейлер, В. Флейшер та ін.

Українські письменники у своїй творчості часто звертаються до використання фразеологізмів. Люко Дашвар (справжнє ім'я Ірина Чернова) – українська письменниця, сценарист та журналіст. Лауреат премії «Книга року Бі-Бі-Сі-2008». З 2010 року «Золотий автор», з 2012 – «Золотий письменник України». Близькі кожному персонажі, життєві ситуації не залишають байдужими читачів. Мова романів експресивна, образна, насичена фразеологізмами, епітетами, приказками, діалектизмами.

Мета: виявити та здійснити семантичну класифікацію фразеологізмів, розглянути особливості їх уживання у романі «Покров» Люко Дашвар.

Актуальність: полягає у тому, що роман Люко Дашвар «Покров» досі недосліджений, це вперше досліджується фразеологія роману.

Роман «Покров» виданий у 2015 році видавництвом Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля». Так про роман відгукнувся Ігор Зінчук: «Покров» – це книжка віри в те, що навіть у ситуаціях, коли здається «гірше не буває», люди здатні змінювати власне життя та країну на краще. Все це талановита авторка описує через прийом контрасту позитивного й негативного, світла й темряви, а також тієї тонкої струни психологізму, що торкає душі поціновувачів її літературної майстерності» [1].